

Landskap: Småland Upptecknat av: P. E. Sandgren
 Härad: Tjäderårene Adress: Tjörns
 Socken: Marstolunda Berättat av: Andersson
 Uppteckningsår: 1937 Född år 1853 i Marstolunda

Uppteckningen rör Tvedjebruk.

Sam banden här i arten har
 mycket små åkerlappor och ofta såh på
 västern kan utmärkta de växtligheterna som
 kan stå kvar som till buss, här på
 odlas såd m. m. genom ett brännasvilde-
 land i kargarna.

1. Tvedjebruk prästare utmärkt här i
 trakten under 1800 och 1900-talet, vid 1900
 talet upphörde svejningen utmärkt,

1912

Den allmogens benämning på sved-
pebrak är Kässel eller (Kässel) visket
fäskan vid sidan av det vanliga Lantbrukets
medfäring fäskan iken vid mjödding.

2.) En räddat fäskades på öpen mark,
mätt utlägget från byn, var fäskan ej
här, sved fäskan endast vartannat år,
flyttades till annan plats, på ett svedge
på samma plats fäskan ej ty skapen var
ej vuxen då på minst 30-40 år.

3.) En sved ägdes enbart av bonden på
öpen gård, ägaren till gården bestående var
sveden skulle fästläggas, i späna arbetet
vid sveden var mätt utlägget arbetare,
svedens starkhet var omkring 2. tusen lod.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

2)

4912

4.) Endast en snid påskarse för året
 denna snid ansågs för rågodling, möjligen
 matades året efter, för att beså försämrade
 areal åtgick $\frac{1}{2}$ tunnna råg, skörden kunde
 bli 4-5 tunnna.

5.) Ett snodjopoland kunde användas högst
 2 år, andra året besåddes det ej, då med-
 verkades den potatis, efter potatisuplagning
 lades sådden till betesmark, 40-50 år
 åtgick till nästa snid kunde påtagas
 på samma plats. Warför snodjopoland så
 allmänt användes har två orsaker, den första
 att råffrådet skulle försämrade till familjen
 ty barnkullen var stor i första fall,
 på det andra, att förbättra betet till djuren

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3 3)

4912

personer dotta smedjande anskaffades vintu-
 ved för eget bruk, under 1800 talet
 fanns ej något kuggfärbred mot smedning.
 man nu är färbred härifrån.

- 6.) i maj utlägs platsen där räskes skottke
 färbred, banden gick ut åt skogen för att
 utläs en långlig plats härifrån, den här varan
 tätt skogsbestånd med kaskas lämiska träd
 men ej starrskog, i starrskogen smedgades ej.
- 7.) för att för det passande läge utlägs
 den plats som sedan bebyggdes, något kulländ
 åt söder med tätt buskbestånd.
- 8.) Då platsen för smedjeland var utlägd
 färbred flämtning i träden runt om
 den smedning gick färbred, ej ännu spår från.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4 4)

4912

- 10) Till uti bärga med barkhögas allubuskar
 nästefter fälldes träden och knistades upp
 efter fällningen, arbetet vid en rässet var
 i de flesta fall en barkstugusettare att arbeta
 med till^{täring}~~läggning~~ en rässet betattes en beundren
 med 50 äre per dag, vid elring och säring,
 var flera man närvarande, kvinnor och barn
 var uppe i detta arbete, redskapen bestod
 av en raskörv ut. figur, samt en yxa.
 Träden knistades efter fällningen, sågat löv
 användes ej, det måste kvarbeta på de fällda träden.
 11.) Träpfällningen företogs före mittsammar då
 bladen vare fullvuxna, näst i nyårsad,
 redskapen efter föregående beskrifning.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

57

12.) Träden fölls så att säga ned, att alla
träd nästan föllas inåt sundjulet med
stämmandan åt skogen, härska vidtaga föll-
ningarna på säkra ändan med alla trädtoppar
ut sällor, anledningerna här är var, att de eldningarna
färlägs i säden och det blöta såväl ris som
lån vare topparna först ötkandliga för elden,
något träd fick sig stå kvar, i så fall dog det.
här ingår svar på Nr 13.

14.) om skogsbeståndet på sundjulet varit
glost beunnat, färlägs råning runt omkring
för att på rislaget tyckes och jämt, med alla
ristopparna åt säden.

15.) någon särskild gata uppslagdes av ty de träd
som fölls vare slagna inåt rädolan,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

(6)

4912

för att hindra jordbränning grändes ut
föra smältning brännan, denna föra
grändes ut tid för eldningen för boklighet.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

8

16.) Bränningur påstås sig för en ris och löv
varr väl visnat, i skot av guli eller först
i augusti, dagen för bränningen skulle vara
lygn, käft utom sat.

17.) Då bränning av råslin skulle påstås, bad
man tillsammans flera stycken personer för
att vara bevärliga att skydda eldens spridning,
dessa män var förredda med ylar, brändde
sig lärrestor att dämpa elden med en den
spel sig utom för området.

18.) Elden utändes så att eldningarna gick i medvind
den utändes på flera ställen samtidigt
från samma håll, Ländringarna ^{ska} med tjöblor

1912

19.) Tändningen påbörjades med hundra på
 järden samt den person som huggit trästäm
 vilken ännu var skyldig att vaka ännu efter
 släckningen att ej någon fara uppstod.

20.) Tändningen påbörjades med tjärslas.

21.) Brännan, eller trästäm pinga ej ligga obänd
 längre än att is och lön vare väl visnat, lag
 det över vinkeln blev brännan bättre utförd.

22.) 2-3 dagar efter brännan var all olden krossad
 överstuckades plattan, då det upptäcktes
 fläcken som var visad och bränd, samman
 drogs ishögen och antändes härpå, vid första
 ständningen var mycke svårt att tillse att olden
 ej hoppade över någon plats så att efterbränning
 ej behövdes jordsig. Efter denna tid då all old
 var utsluckad påbörjades avränsning på steden.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

8

8.)

4912

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

23) Då bränningen var samt fördelad utlägs
 och vara spårligt lätta det ligger till pågående
 är ty då vare oska och en del nålänne under
 vintern bartskylda, en annan bränning
 på samma plats vare för utlätsam och dyrbar,
 omkring alla dagar efter bränningen fästas
 omväxlingen en plattor, all ved och stöcker
 bars i hägar de mindre stängarna lades
 vid sidorna för användning till hägnad
 en område, det grovare lades i särskilda
 hägar för att på vintern tempereras till
 bränke denna ved var snart an rik i kolhaltighet
 för (bränad).

24) materialet till hägnaden (se pågående) hägnad
 uppjordes på så sätt, att 2 re stävar medsothas

4912

i marken en $\frac{1}{2}$ aln från marken vid utloppet
 en storvagn om stakparet karpå lades en
 släng av färdträmada virke på detta sätt
 med vagnar och stänger fastsattes till $2\frac{1}{2}$ alns
 höjd med 10 tunnors stakare om varje släng,
 hela området invägnades på detta sätt,
 efter invägningen påstods sörvingen, bagels vägnen
 eller dylikt färdkenn ej vid rättel.

25.) Luckring en yrdens färdkenn ej rögen
 såddes med färdkennat ut ej vägnen såd
 nam på stenan eller skänpliga ställen,
 efter sörvingen påstods flera personer på
 att verkätta såden, även kvinnor anställes
 när till, något gardsbrukerådskap användes
 ej kall till, endast kottare, yrdens måste
 uppladdas så fast möjligt var efter sörvingen

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

10.1

4912

i annat fall blivu det en skarpa på
 yarden som hindrade nedkrattningen av
 säden i yarden, som synes på den enkla teckning
 här följer är det på krattans vänsida
 endast en pinne, den är ansedd för att i något
 eller pårymninge i marken, med denna pinne
 nedrytta de sädeskorn som där nedfallet,
 och säde måste noga nedkrattas i annat fall
 lackar det skogsopparna ut i sinna sig där.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ii

11)

26) Tröskens namn var brännan eller råttel, emellan
 bränningen och säden kalle det, yag skull
 nu så min råttel, meden som Lags käppån
 kallades för (bränved) brännan kallades
 i vissa fall för (bräna) eller råttelbräna.

27) Som nämnt är, såddes endast råttelbräna,
 som brännan användes följande är

4912

får att koka med potatis på, så kunde
eg något grässtrå bevis härpå, sådan
kudde man i ett litet säll, med ett smält
ann kolden på sinismannen, sanningen
var tyck, något märke efter sanningen föres
kam eg, man såg nogu efter var säden låg.

28.) Får att nykta med säden i quaden användt
vabast Mattan, något annat jordbruks-
redskap kunde här eg användas, benämningen
för redskapet var (stråmatkatta).

29.) några större djur pinga eg beta på gröna
rågen, endast gräs lockades dit på hästen
får att beta, då gräs ett kapp för dem till
mattberget, här pinga de gå till snän
kam, vatten bars till dem i långa kear.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12
i 2

4912

30.) Då rågen var mogen till skörd, bad man
 tillsammans 8-10 kvinnor till ett utskärs
 säden, redskapen här till var en skära,
 man tog med vänstra hand om sträet ledde
 det emot tygen skan om sträet med
 skäran nära masken, då man brukat
 5-6 handgrupper bandes dotter tillsammans
 till en tygar, eller rock, en man
 uppkatte dessa rockar på en stäv eller
 (krake) där det hängde till torkning,
 efter torkningen kändes säden mörk
 till loden, emellan brännrägen och åker-
 rågen lades motkamlägg en väräd,
 ty brännrägen användes till att vända
 tygen var nötkrägen i hönan, vilken
 utstämpade den nägel pris.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

13.

Sam förskrivningen på häften af kindes till
säringsstiden påstås s. h. i äggenäsning
påstämning gick till så, att man slog
rägnröcken i lagbalken i ena lagrum till
att - läs rög fadda ut från ut, därmed
rög kallades på påstämning och används
tänklighet till utbåde i grobalket.

31.) Tuben redskap vid smedjebank, användes
fölyande, bälge, handyl. Rökstämning,
riobit, rässelkottla, några flera redskap
för rörelse användning påstämning och när på
utten,

32.) redskap för jordbevakning på denna tid
var mycket primitiva, utsof ett under.
en trästav, flagor och järnbara pans

1912
isken, på skörden ^{i redskott} var lin, sköva, risbit,
räpa. (bortt till jordbruksredskapen) uti
gärna jordknälar och tarasuddar med,
jag vill nu nämna några ord om brännan,
äret efter röskörden, den man som har
kuggat och berett rådden, fick löfte av
bonden att på denna plats ^{med} ^{potatis} ^{potatis}
på våren, utvände lemnades köften ^{potatis} ^{potatis} ^{potatis}
vid skörden fick arbetaren dubbelt så mycket
som ägaren för det rodet. Då högnaden
efter potatisupptagningen beständes, fick
arbetaren här för köften av högnaden
ved till vinterbränsle arbetaren måste
upptaga hela högnaden lägga den i låga
stora högar vilka pådelades - låga dem emellan

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15

4912

Lepta patissupptäningen och hängmattans
 övergående lades rässken till beteshagen,
 en ny hässel mark utöparlades på annan
 plats för partbättring vartannat år.
 Orsaken till denna bränning, är först
 att försäkra beälskningen, och samtidigt
 förbättra betessvackan, ett välta när en
 skada för skogsbeståndet var då ny en
 kasse på, baroshag växte välkom efter
 bränning, endas björkskog var yngre och
 några år, Den nya skogslagen är tillkommen
 för att skydda baroshagens tillväxt för
 undergång, vilket var i stort behov
 för hela vårt Land.

 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

6

4912

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

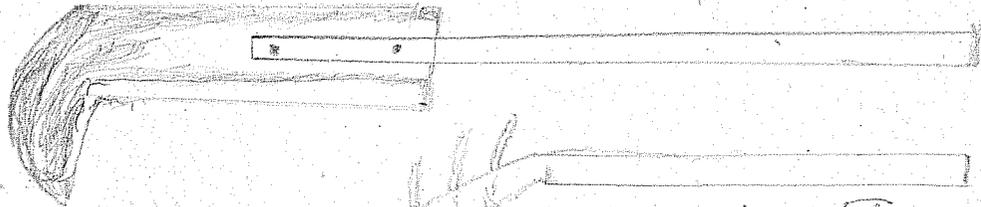
17

Jag vill nu nämna några ord om krattar,
 som har förklarats här i aktens premi-
 uminnes tidur, på grund av de små
 i skottappar banden äro vilka vare så
 stembunden att ej den minsta korn
 kunde tränga sig däremellan näste då
 krattan nedtrykta. Här sål som här suddas,
 jag har nu här bifogat en liten fast
 oförstängd ritning på olika krattar
 med flera redskop som här användas,
 Hant skaplets längd $1\frac{1}{2}$ met, kummet 20 c. m.
 kummet's bredd 5 c. m pennarnas längd 8 c. m.
 Skaplet är såväl oskakat, kummet är gjut
 eller ek, pennarna ibarade i kummet
 fast på varje längd eller sida spara utåt,

4912

17a

Buckmesser

Hausenmacher

ganz - Rasselmacher

17 b

Sädes skära

Pis-bit

4912

i ändam på kammret i baras en pinn
dane är i samma längd över som under alla
pinnar så an, en eller två, spetsiga i ändam
fastkilade i kammret, spetsvaxen kratta
består näst an gån i nitkan tappända för
kamsitta 4.5 pinnar som uppskåres 8 cm från
stammen, är bekan, ibaras 8 pinnar överid
samt en överpinne, stapändan skäres småt
och gån, även gäros krattan an en passande
spärkstam som är något bågad meråt rotan
i dännes stapända i baras pinnar som
färd är beskriuet några krattan an gån
par og här på kammret, skapitet på krattan
är alltid uppåt så att man og bekun på lutand

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18,
8

4912

Rusk Kniv är ett redskap som användes
 fastparandts med råpning och träknastering
 i skof och marck, rusk Knivens skaf är 1. m.
 långt, Knivens längd är 20. c. m. med en
 bågning på ^{Knivens} undan, ringriper skaflet samt
 2 st järnkabbar som fasthåller skaflet, ^{Knivens} slipis
 i äggren som en yxa, detta redskap användes
 alltid vid råskuggning, Tåles-skara är
 ett förntidens skärredskap, såväl på ^{ädder}
 som på brännan, i handtaget är öppning
 för handen att hålla den med, den bågda
 Kniven är med naglar isatt i handtaget, Kniven
 är ~~knä~~ tunn i vasa, Ris-åilens skaf är
 12. c. m. lång Kniven 10 d. är fastsatt i skaflet med
 en järnkabbar, användes vid lårbeott.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

191